

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA REGIONÓW 2014

Województwo kujawsko-pomorskie

Dr hab. Hanna Godlewska-Majkowska, prof. SGH

Dr Agnieszka Komor

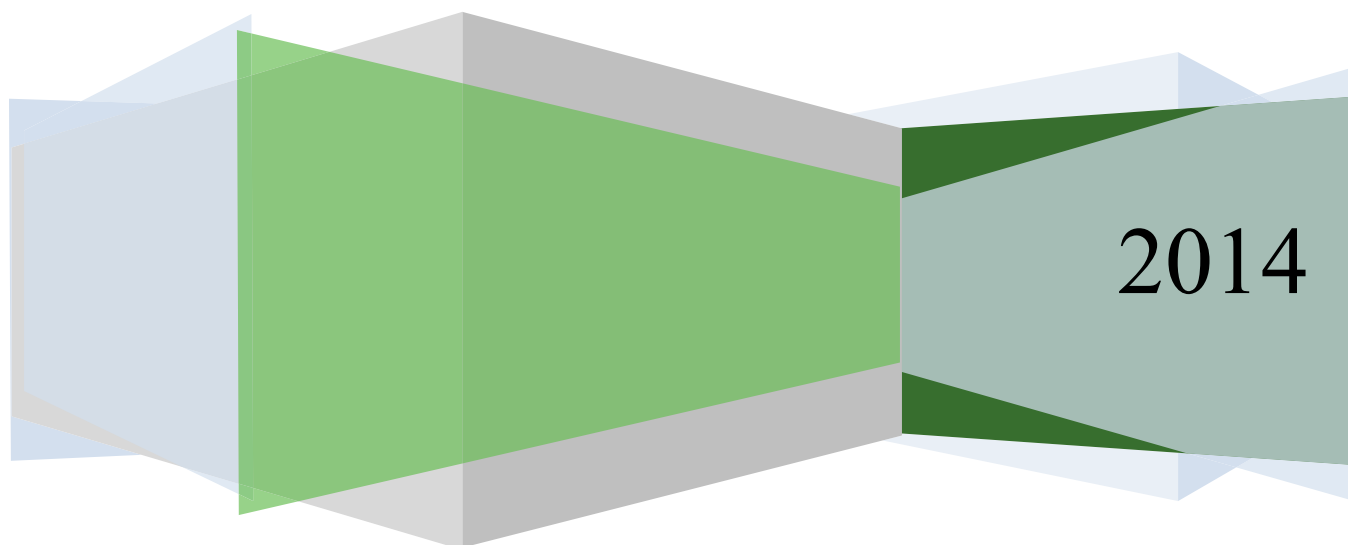
Dr Patrycjusz Zarębski

Mgr Mariusz Czernecki

Mgr Magdalena Typa

Raport przygotowany na zlecenie
Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A.
w Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie

Warszawa, grudzień 2014

Polska Agencja Informacji i Inwestycji Zagranicznych (PAIiZ) jest instytucją rządową, która pomaga inwestorom od 1992 roku. Misją PAIiZ jest tworzenie pozytywnego wizerunku Polski w świecie i dzięki temu zwiększenie napływu bezpośrednich inwestycji zagranicznych poprzez zachęcanie międzynarodowych firm do inwestowania w Polsce. PAIiZ jest przydatnym partnerem dla zagranicznych przedsiębiorców wchodzących na polski rynek. Agencja przeprowadza inwestorów przez wszystkie niezbędne procedury administracyjne oraz prawne dotyczące danego przedsięwzięcia. Zapewnia również szybki dostęp do kompleksowej informacji dotyczących kwestii prawnych i biznesowych w zakresie inwestycji. Ponadto, pomaga w znalezieniu odpowiednich partnerów oraz dostawców, wraz z nowymi lokalizacjami.

PAIiZ zapewnia bezpłatne profesjonalne usługi doradcze dla inwestorów, w tym:

- pomoc przy wyborze lokalizacji inwestycji w Polsce,
- dostosowane do potrzeb inwestorów wizyty w Polsce,
- informacje na temat otoczenia prawnego i gospodarczego Polski,
- informacje na temat dostępnych zachęt inwestycyjnych,
- ułatwianie kontaktów z władzami centralnymi i lokalnymi,
- identyfikację dostawców i wykonawców,
- opiekę nad inwestorami działającymi na terenie Polski (wsparcie reinwestycji w Polsce).

Oprócz **Krajowego Punktu Kontaktowego (KPK) OECD** prowadzi także Punkt Informacyjny dla firm, które są zainteresowane Funduszami Europejskimi. Działalności Agencji jest wspierana przez **Regionalne Ośrodki Pomocy Inwestorom**. Dzięki szkoleniom i stałemu wsparciu Agencji, ośrodki zapewniają kompleksowe usługi dla inwestorów na poziomie województwa.

Na stronie internetowej www.paiz.gov.pl inwestor znajdzie wszystkie niezbędne informacje o Polsce, polskiej gospodarce, regulacjach prawnych oraz inne szczegółowe informacje, które mogą być przydatne dla każdej firmy chcącej prowadzić swoją działalność na terenie Polski.

W 2011 roku zostało powołane Centrum Współpracy Gospodarczej PAIiZ Chiny - Polska zapewniając kompleksowe informacje o możliwościach inwestycyjnych w Polsce oraz oferując wsparcie dla chińskich firm w trakcie procesu inwestycyjnego. Centrum jest odpowiedzialne za: promocję Polski jako lokalizacji dla inwestycji zagranicznych, identyfikację źródeł zagranicznych inwestycji bezpośrednich, wspieranie misji i delegacji z Chin, przygotowywanie analiz i informacji, utrzymując stały kontakt z chińskimi firmami działającymi w Polsce. Więcej informacji o projekcie "Go China" można znaleźć na stronie: www.gochina.gov.pl.

Od 2013 roku natomiast PAIiZ realizuje program "Go Africa". Jego celem jest zachęcenie polskich przedsiębiorców do wejścia na rynki afrykańskie jak również promocja Polski w Afryce. By cel ten został osiągnięty PAIiZ organizuje: misje rozpoznawcze do krajów afrykańskich, udział polskich przedsiębiorców w targach, konferencjach, seminariach i warsztatach w Polsce jak również w Afryce. Ponadto Agencja przygotowuje publikacje o rynkach afrykańskich. Więcej informacji o projekcie "Go Africa" można znaleźć na stronie: www.goafrica.gov.pl.

WSTĘP

Niniejszy raport powstał na zamówienie Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych jako kolejna edycja raportów atrakcyjności regionów. Raporty te są corocznie publikowane od 2008, co jest efektem wykorzystania w praktyce gospodarczej badań naukowych prowadzonych od 2002 roku, pod kierunkiem dr hab. H. Godlewskiej-Majkowskiej w Szkole Głównej Handlowej, w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, w Instytucie Przedsiębiorstwa. Wszyscy Autorzy stanowią trzon zespołu, rozwijającego metodykę pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów.

Raport składa się z kilku części. W pierwszej z nich zaprezentowano w sposób syntetyczny gospodarkę województwa kujawsko-pomorskiego, zwracając uwagę na jego potencjał społeczno-gospodarczy oraz poziom i strukturę gospodarki. W zamieszczonej w tej części opracowania znajduje się tabelaryczne syntetyczne ujęcie najważniejszych informacji społeczno-gospodarczych z uwzględnieniem ocen atrakcyjności inwestycyjnej. Następnie zaprezentowano pozycję województwa na tle innych regionów Polski i Unii Europejskiej, zwracając uwagę na najważniejsze dla regionu rodzaje przemysłu oraz sektory wysokiej szansy.

Drugą część raportu poświęcono ukazaniu wewnętrznego zróżnicowania atrakcyjności inwestycyjnej województwa kujawsko-pomorskiego w skali powiatów i gmin. W tym celu wykorzystano wyniki badań naukowych Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie odnoszące się do wszystkich gmin i powiatów w Polsce, co czyni zaprezentowane oceny powiatów i gmin porównywalnymi z ocenami innych jednostek w pozostałych województwach Polski.

Trzecia część raportu jest poświęcona prezentacji wiodących instytucji otoczenia biznesu w województwie ze wskazaniem rodzaju wsparcia dla inwestorów. Następnie ukazane jest rozmieszczenie i efekty działalności specjalnych stref ekonomicznych w województwie. Część tę kończy prezentacja wyników konkursu „Gmina na 5!”, który pozwolił na wyłonienie gmin, które nie tylko są bardzo atrakcyjne pod względem atrakcyjności inwestycyjnej, ale i odznaczają się najlepszą dostępnością informacji użytecznych dla inwestorów i przedsiębiorców w kontaktach przez Internet.

Raport wieńczy aneks, w którym ujęto zestawienie tabelaryczne ocen atrakcyjności inwestycyjnej dla powiatów i gmin województwa. Zawiera on również tabelaryczne zestawienie efektów funkcjonowania Specjalnych Stref Ekonomicznych.

W pracy zastosowano dwa podejścia do atrakcyjności inwestycyjnej. Wyróżniono **potencjalną atrakcyjność inwestycyjną** definiowaną jako zespół regionalnych walorów lokalizacyjnych, które mają wpływ na osiąganie celów inwestora (np. w postaci kształtowania się kosztów prowadzonej działalności gospodarczej, przychodów ze sprzedaży, rentowności netto oraz konkurencyjności danej inwestycji).

Ponadto zastosowano pojęcie **rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej**, rozumianej jako zdolność regionu do wykreowania satysfakcji klienta - inwestora i wywołania absorpcji kapitału finansowego i rzeczowego w formie inwestycji. Można ją mierzyć za pomocą efektywności poniesionych nakładów kapitału.¹

Wskaźniki potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej w wersji podstawowej (PAI1) oceniają walory lokalizacyjne regionów. Są one obliczane dla jednostek różnych szczebli podziału statystycznego (gminy, powiaty, podregiony, województwa). Wskaźniki odnoszą się do całości gospodarki narodowej oraz do poszczególnych wybranych sekcji gospodarki: C - przemysłu przetwórczego, G - handlu i napraw, I - turystyki i gastronomii, M - działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej. Sekcje te stanowią trzon gospodarki regionalnej.

W raportach oprócz wskaźników PAI1 wykorzystano wskaźniki skonstruowane wyłącznie dla województw, w oparciu o wiele cech dostępnych od poziomu województw. Umożliwiają znacznie szerszy kontekst ocen atrakcyjności inwestycyjnej w porównaniu do wskaźników PAI1. Są to wskaźniki grupy PAI2, opracowane na potrzeby oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu ogólnym, czyli dla gospodarki narodowej a także w odniesieniu do ww. sekcji gospodarki.

Ponadto w raporcie wykorzystano oceny rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej (RAI), nawiązującej do napływu kapitału inwestycyjnego oraz efektów inwestycji, rozpatrywanych z punktu widzenia produktywności i efektywności poniesionych nakładów. Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna może być odnoszona do poziomu województw ze względu na dostępność danych statystycznych.

Zaproponowane miary są przedmiotem corocznej ewaluacji, dzięki konsultacjom z instytucjami obsługującymi inwestorów zagranicznych, jak i bezpośrednim kontaktom zespołu z jednostkami samorządu terytorialnego oraz organizacjami przedsiębiorców. Z opisem metodycznym pomiaru atrakcyjności inwestycyjnej regionów Polski oraz powiatów i gmin można zapoznać się na stronie **Instytutu Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej** (<http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>), a także w licznych publikacjach naukowych i ekspertyzach.

---

¹ Szerzej na ten temat m.in. w: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski jako źródło przedsiębiorczych przewag konkurencyjnych*, praca zespołowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Studia i Analizy Instytutu Przedsiębiorstwa, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2012; H. Godlewska-Majkowska, *Polish regions and their investment attractiveness in the EU*, w: *POLAND Competitiveness Report 2013. National and Regional Dimensions*, M. Weresa (editor), Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2013, s. 299-316.

1. CHARAKTERYSTYKA GOSPODARKI REGIONALNEJ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIE

Województwo kujawsko-pomorskie położone jest w środkowej części kraju. Jego wizytówką jest bardzo dobrze rozwinięte rolnictwo, które stało się podstawą rozwoju inwestycji w przemysł spożywczy. Ponadto z uwagi na tradycje przemysłowe i dostosowane do jego potrzeb szkolnictwo region jest atrakcyjnym miejscem lokalizacji inwestycji przemysłowych.

Do atutów województwa należą:

- położenie w centrum Polski, gdzie krzyżują się ważne szlaki transportowe, w tym linie należące do transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, co ułatwia dostęp do polskich rynków i dostawców, tak polskich, jak i zagranicznych,
- dobry dostęp do infrastruktury społecznej, w tym szczególnie do jednostek medycznych i uzdrowiskowo-sanatoryjnych,
- bogate zaplecze naukowo – badawcze,
- bogactwo kulturowe (liczne zabytki, wśród których na wyróżnienie zasługuje zespół staromiejski Torunia wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO) i walory przyrodnicze (Pojezierze Kujawskie z solankami), stwarzające podstawy dla rozwoju usług turystycznych i związanych z ochroną zdrowia,
- wysoko rozwinięte rolnictwo, zarówno produkcja roślinna jak i produkcja zwierzęca, stanowiące fundament rozwoju przemysłu spożywczego,
- tradycje przemysłowe, szczególnie w zakresie przemysłu chemicznego, środków transportu i elektroniki, co stanowi czynnik ułatwiający znalezienie kontrahentów, jak i absolwentów szkół wyższych i zawodowych o specjalizacjach potrzebnych inwestorom przemysłowym,
- dobre warunki do rozwoju energetyki odnawialnej,
- obecność ośrodków wspierających przepływ nowoczesnych rozwiązań z nauki do przemysłu np. Centrum Transferu Technologii w Toruniu.

Zbiorczą charakterystykę województwa zawiera tabela 1.

Tabela 1. Ogólna charakterystyka gospodarki województwa kujawsko-pomorskiego

Wyszczególnienie	Województwo kujawsko-pomorskie	Polska	Udział procentowy województwa w wielkości krajowej
Potencjał rynkowy			
PKB per capita w 2012 r. (zł/osoba)	33888,1	41439,1	-
Liczba ludności (osoby stan na stan na 31 XII 2013)	2092564	38495659	5,4%
Potencjał zasobów pracy			
Absolwenci szkół wyższych w 2013 r. (osoby)	21561	21561	4,7%
Absolwenci szkół średnich w 2013 r. (osoby)	454986	454986	5,3%
Liczba pracujących w 2013 r. (osoby)	14256	14256	4,9%
Struktura pracujących w 2013 r.	sektor rolniczy 15,4% sektor przemysłowy 30,1% sektor usługowy 54,5%		12,0% 30,5% 57,5%
Nakłady inwestycyjne i kapitał spółek z udziałem kapitału zagranicznego w województwie			
Nakłady inwestycyjne w 2012 r. (mln zł)	785,0	79942,6	1,0%
Kapitał spółek w 2012 r. (mln zł)	3129,8	206992,3	1,5%
Specjalne strefy ekonomiczne w województwie			
– Pomorska SSE			
Oceny wyróżniające województwo kujawsko-pomorskie wg PAI2 i RAI (klasa A, B i C)			
Potencjalna atrakcyjność inwestycyjna PAI_2			
Rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna RAI		Przemysł klasa C	
Wyróżnione powiaty i gminy wg PAI1_GN			
Powiaty	Klasa A	m. Toruń, m. Włocławek, m. Bydgoszcz, m. Grudziądz	
Gminy	Klasa A	Toruń (m), Inowrocław (m), Włocławek (m), Bydgoszcz (m), Grudziądz (m), Chełmża (m), Chełmno (m), Wąbrzeźno (m), Ciechocinek (m), Golub-Dobrzyń (m), Brodnica (m), Osielesko (w), Solec Kujawski (m-w), Świecie (m-w)	
	Klasa B	Kowal (m), Radziejów (m), Rybin (m), Aleksandrów Kujawski (m), Lipno (m), Białe Błota (w), Łysomice (w), Wielka Nieszawka (w), Janikowo (m-w), Barcin (m-w), Nakło nad Notecią (m-w)	

Objaśnienia

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

PAI – potencjalna atrakcyjność inwestycyjna, RAI - rzeczywista atrakcyjność inwestycyjna

* Więcej informacji w Aneksie w tab. 4.

Źródło: opracowanie własne.

Liczba osób zamieszkujących województwo w roku 2013 to 2 092 564 mieszkańców, co stanowiło 5,4% ludności Polski. W województwie kujawsko-pomorskim struktura wieku w roku 2013 przedstawiała się następująco: na wiek przedprodukcyjny przypadało 18,5% osób, produkcyjny: 63,7% i poprodukcyjny: 17,8% (Polska analogicznie: 18,2%, 63,4% i 18,4%).

Główny potencjał dla tworzenia kapitału ludzkiego w województwie stanowi 22 uczelni wyższych, w których kształcą się 694 866 tys. studentów, czyli 4,5% studentów w skali kraju. W województwie do szkół zasadniczych uczęszcza 7,0% uczniów województwa, natomiast do techników 5,9%.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie była równa w sierpniu 2014 r. 15,8%, dla porównania w Polsce - 11,7%. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w pierwszym półroczu 2014 wyniosło 3303,0zł, czyli 87,6% średniego wynagrodzenia w Polsce.

Województwo kujawsko-pomorskie dostarczyło w 2012 r. 4,4% produktu krajowego brutto Polski. W przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowiło to 33888,1zł, przy średniej dla Polski 41439,1zł. Wynik ten plasuje województwo na 10 miejscu w kraju. Dynamika wzrostu PKB w województwie w latach 2003-2012 wyniosła 173,3%, przy średniej dla Polski równej 189,2%.

Struktura zatrudnienia w województwie charakteryzuje się udziałem sektora usług na poziomie 54,5% podczas gdy na sektor rolniczy i przemysłowy przypada analogicznie 15,4% i 30,1% pracujących (GUS, BDR 2014).

W strukturze przemysłu województwa kujawsko-pomorskiego ważną rolę odgrywają: produkcja artykułów spożywczych (28% wartości produkcji sprzedanej całego przemysłu województwa na koniec 2013 roku), produkcja papieru i wyrobów z papieru (13%), produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (11%), oraz produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych i produkcja wyrobów z metali (po 9%).

Tradycje przemysłowe województwa oraz korzystne położenie transportowe względem rejonów zaopatrzeniowych spowodowały, że województwo kujawsko-pomorskie jest czołowym producentem papieru i wyrobów z papieru w skali całego kraju (20% krajowej wartości produkcji sprzedanej w 2013 roku).

Województwo ma też ważną pozycję wśród województw zajmujących się produkcją chemikaliów i wyrobów chemicznych (10% krajowej ich produkcji sprzedanej) oraz artykułów spożywczych (7%), wyrobów z gumy i tworzyw (7%), Dostarcza ponadto po około 6% krajowej produkcji poligraficznego, metalowego (wyroby z metali) i mebli.

W odniesieniu do większości z wymienionych sektorów województwo kujawsko-pomorskie podwyższyło lub utrzymało w ostatnich trzech latach swoją pozycję konkurencyjną, mierzona udziałem w krajowej wartości produkcji sprzedanej.² Dotyczy to działów:

- produkcja papieru i wyrobów z papieru,
- produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych,
- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania,
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń.
- produkcja mebli.
- produkcja maszyn i urządzeń.

Dla inwestorów istotne znaczenie może mieć to, które sektory są postrzegane jako strategiczne przez władze województwa kujawsko-pomorskiego. Na podstawie strategii rozwoju regionalnego można do nich zaliczyć: sektor rolno-spożywczy, a także dziedziny wzmacniające innowacyjność województwa oraz rozwój otoczenia biznesu.

Ważną wskazówką dla inwestorów zainteresowanych dokonaniem inwestycji w województwie kujawsko-pomorskim, może być lista tzw. sektorów wysokich szans, ustalona przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych przy współpracy z samorządem województwa kujawsko-pomorskiego w oparciu o obserwacje tendencji w zakresie napływu inwestycji do tego województwa. Są to sektory: eelektroniczny, elektromaszynowy, chemiczny i spożywczy.

Inwestycje te mogą być lokowane w specjalnie przygotowanych na preferencyjnych warunkach atrakcyjnych lokalizacjach oferowanych przez Specjalną Strefę Ekonomiczną **Pomorską, w następujących podstrefach:**

- **SSE Pomorska**, podstrefy: Barcin (m-w), Bydgoszcz (m), Grudziądz (m), Kowalewo Pomorskie (m-w), Łysomice (w), Rypin (m), Świecie (m-w), Toruń (m), Wąbrzeźno (w), Włocławek (m).

We wszystkich wymienionych lokalizacjach inwestorzy mogą uzyskać ulgę w podatku dochodowym sięgającą 35% - 55%, w zależności od wielkości przedsiębiorstwa - więcej na temat zasad pomocy publicznej:

http://www.paiz.gov.pl/strefa_inwestora/zachety_inwestycyjne_w_sse.

2. POZYCJA WOJEWÓDZTWA NA MAPIE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ POLSKI I UNII EUROPEJSKIEJ

---

² Obliczenia na podstawie Biuletynu Statystycznego Województwa Kujawsko-pomorskiego, I kwartał 2014 oraz Biuletynu Statystycznego I kwartał 2014, www.stat.gov.pl (10.11.2014) . Za utrzymanie pozycji konkurencyjnej uznano zmianę do 0,25 punktu procentowego.

Województwo kujawsko-pomorskie należy do atrakcyjnych województw w Polsce dla inwestycji w przemysł, o czym świadczy uzyskanie przez województwo klasy C na podstawie wskaźnika rzeczywistej atrakcyjności inwestycyjnej RAI, odnoszącego się do przedsiębiorstw przemysłowych.

W roku 2012 na województwo kujawsko-pomorskie przypadało 1,5% wartości nagromadzonego kapitału podstawowego w spółkach z udziałem kapitału zagranicznego, co oznacza niewielki wzrost pozycji konkurencyjnej w latach 2003-2011 (udział w rynku liczony wartością kapitału zagranicznego w ww. spółkach wzrósł z 1,2 % do 1,5%).

W oparciu o metodykę opracowaną przez zespół Instytutu Przedsiębiorstwa w ramach badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, od dwóch lat tworzona jest ocena atrakcyjności inwestycyjnej dla wszystkich regionów Unii Europejskiej. Ocena ta oparta jest na pomiarze atrakcyjności zasobów pracy, rynku oraz innowacyjności.³ Ze względu na różną metodologię badań dla regionów w Polsce oraz regionów w Unii Europejskiej oraz zmienne uwzględnione w badaniu, ich wyniki są nieporównywalne. Dzieje się tak dlatego, że nie wszystkie dane dotyczące województw, gmin i powiatów są dostępne (np. nie wszystkie regiony posiadają aktualne informacje dotyczące infrastruktury).

W oparciu o autorskie wskaźniki Instytutu można stwierdzić, że wprawdzie województwo kujawsko-pomorskie posiada niską klasę atrakcyjności inwestycyjnej (klasa E) na tle regionów Unii Europejskiej, zajmując 219 miejsce wśród 270 przebadanych. Jednak w porównaniu do zeszłorocznego rankingu województwo zanotowało największą poprawę wśród polskich województw – aż o 14 miejsc. Największym magnes przyciągającym inwestorów jest związany z klimatem kapitał ludzki (klasa A), który został oceniony na 32 miejscu spośród badanych regionów Unii Europejskiej poziomu NUTS 2.

Województwo jest bardziej atrakcyjne między innymi niż regiony:

- **bułgarskie:** Severoiztochen, Yugoiztochen, Severen tsentralen, Yuzhen tsentralen, Severozapaden;
- **greckie:** Kentriki Makedonia, Kriti, Notio Aigaio, Thessalia, Ipeiros, Dytiki Ellada, Sterea Ellada, Ionia Nisia, Dytiki Makedonia, Voreio Aigaio, Peloponnisos, Anatoliki Makedonia, Thraki;
- **hiszpańskie:** Castilla-La Mancha, Región de Murcia, Extremadura;
- **portugalskie:** Algarve, Norte, Alentejo, Região Autónoma dos Açores, Centro;

---

³ Więcej: *Atrakcyjność inwestycyjna regionów Polski na tle Unii Europejskiej*, praca zbiorowa pod red. H. Godlewskiej-Majkowskiej, Oficyna Wydawnicza SGH, Warszawa 2014 oraz na stronie internetowej <http://kolegia.sgh.waw.pl/pl/KNoP/struktura/IP/struktura/ZOB/>

- **rumuńskie:** Vest, Nord-Vest, Centru, Sud-Est, Nord-Est, Sud-Vest Oltenia, Sud - Muntenia; **słowackie:** Stredné Slovensko, Východné Slovensko;
- **węgierskie:** Dél-Dunántúl, Észak-Magyarország, Dél-Alföld, Észak-Alföld;
- **włoskie:** Molise, Sardegna, Sicilia, Puglia, Calabria, Basilicata.

3. ZRÓŻNICOWANIE WEWNĘTRZNE ATRAKCYJNOŚCI INWESTYCYJNEJ WOJEWÓDZTW

Atrakcyjność inwestycyjna poszczególnych jednostek administracyjnych województwa jest wynikiem oceny istotnych z punktu widzenia inwestora warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej. Za czynniki te przyjmuje się: sytuację na rynku pracy, wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz społeczną, a także sytuację rynkową oraz uwarunkowania przyrodnicze.

Ocena **ryнку pracy** informuje inwestora o możliwości pozyskania pracowników do planowych przedsięwzięć gospodarczych, nadwyżce lub niedoborach tych pracowników, co pośrednio wpływa na koszty zatrudnienia.

Ocena stanu **infrastruktury technicznej** pozwala planować przedsięwzięcia gospodarcze, które wymagają przygotowania terenu inwestycyjnego w podstawowe elementy techniczne, takie jak: instalacje przesyłowe: wody, gazu, prądu, a także urządzenia ochrony środowiska w postaci oczyszczalni ścieków.

Infrastruktura społeczna oceniana jest przez pryzmat wyposażenia danej lokalizacji w budynki oraz urządzenia decydujące o jakości życia mieszkańców, czy też rozwoju kapitału ludzkiego, poprzez dostęp do edukacji, służby zdrowia, obiektów sportowo-rekreacyjnych, technologii informacyjnych, w tym Internetu.

Sytuacja rynkowa informuje inwestora o chłonności rynku, czyli liczbie potencjalnych konsumentów, a także pośrednio o ich zamożności, czyli możliwości nabywania towarów i usług.

Na potrzeby oceny atrakcyjności lokalizacji usług turystycznych i ich pochodnych, poddano ocenie **uwarunkowania przyrodnicze**, które stanowią jednocześnie istotny element kształtowania jakości życia mieszkańców.

Łączna ocena wszystkich wymienionych elementów w poszczególnych powiatach lub gminach, pokazuje przestrzenne zróżnicowanie atrakcyjności inwestycyjnej w województwie. Dodatkowo prezentowane są wyniki oceny dla poszczególnych obszarów gospodarki, takich jak: przemysł, handel, usługi turystyczne oraz usługi nowoczesne związane z działalnością profesjonalną, naukową oraz techniczną (rys. 3 i 4). Prezentowane na mapie wyróżnione

lokalizacje oznaczono gwiazdami, które wskazują najwyższe oceny, wspomnianych już wyżej poszczególnych warunków prowadzenia działalności gospodarczej.

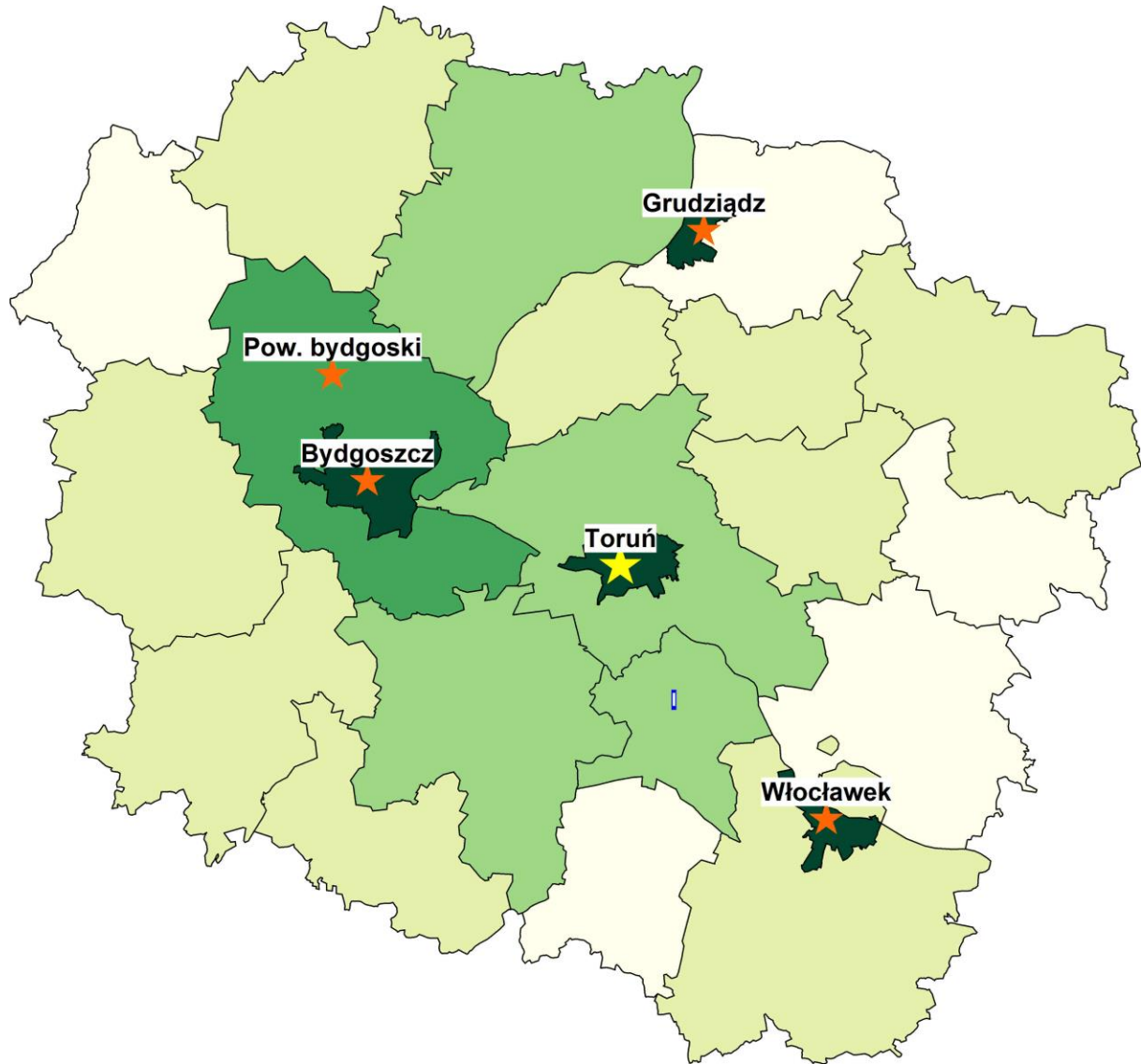
Gwiazda pomarańczowa oznacza, iż powiat lub gmina uzyskała ponad przeciętną ocenę we wszystkich analizowanych obszarach (gospodarki narodowej, przemysłu, handlu, usług turystycznych oraz usług profesjonalnych) natomiast **gwiazda złota** jest najwyższym wyróżnieniem i oznacza najwyższą ocenę wszystkich analizowanych sekcji gospodarczych w danym powiecie lub gminie.

W grupie powiatów najwyżej ocenione miasta - **złote gwiazdy** to: Toruń oraz wyróżnione **gwiazdą pomarańczową** powiat ziemski bydgoski i powiaty grodzkie: Bydgoszcz, Grudziądz, Włocławek.

W grupie gmin miejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to miasta: Chełmno (m), Ciechocinek (m), Toruń (m)
- **gwiazdą pomarańczową**: Brodnica (m), Bydgoszcz (m), Golub-Dobrzyń (m), Grudziądz (m), Inowrocław (m), Wąbrzeźno (m) i Włocławek (m).

Rysunek 3. Zróżnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej powiatów woj. kujawsko-pomorskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW
dla gospodarki narodowej w 2012

- A
- B
- C
- D
- E
- F

Najwyższa ocena dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M

Oceny ponadprzeciętne dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M

Oceny ponadprzeciętne dla poszczególnych sekcji wg PKD C, G, I, M

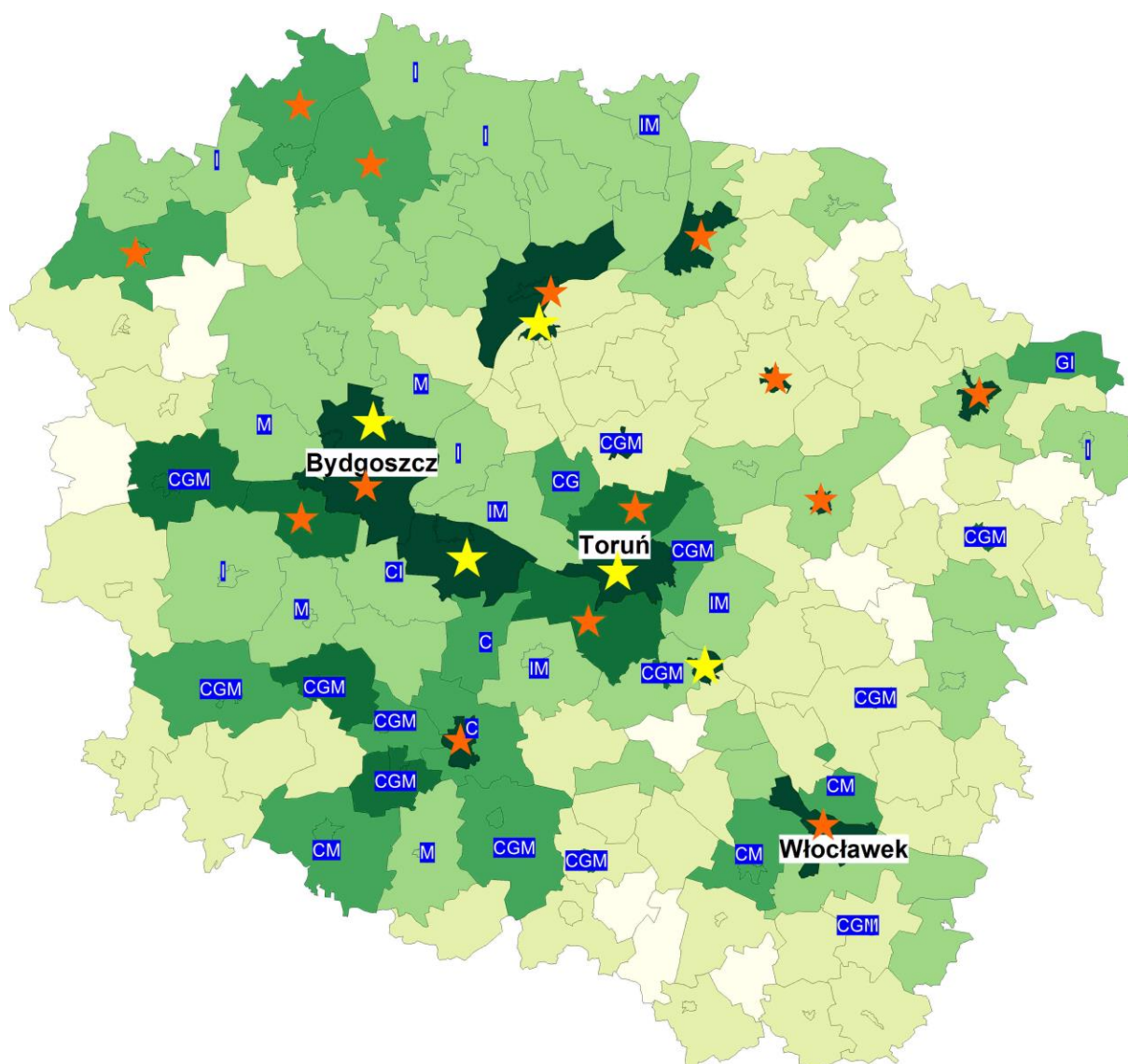
- C Przemysł
- G Handel
- I Hotele i restauracje
- M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Powiat oznaczony złotą gwiazdą:

Toruń

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 4. Zróźnicowanie przestrzenne potencjalnej atrakcyjności inwestycyjnej gmin woj. kujawsko-pomorskiego z uwzględnieniem najbardziej atrakcyjnych sekcji

POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN dla gospodarki narodowej w 2012

★ Najwyższa ocena dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M

★ Oceny ponadprzeciętne dla wszystkich sekcji wg PKD C, G, I, M

Oceny ponadprzeciętne dla poszczególnych sekcji wg PKD C, G, I, M

C Przemysł
G Handel
I Hotele i restauracje
M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna

Gminy oznaczone złotą gwiazdą:

Chełmno (m), Ciechocinek (m), Osielesko (w), Solec Kujawski (m-w), Toruń (m)

Źródło: Opracowanie własne.

W grupie gmin wiejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to: Osielsko (w) oraz gminy wyróżnione
- **gwiazdą pomarańczową**: Białe Błota (w), Cekcyn (w), Łysomice (w), Wielka Nieszawka (w).

W grupie gmin miejsko-wiejskich najwyżej ocenione, wyróżnione:

- **złotą gwiazdą** to: Solec Kujawski (m-w) oraz gminy wyróżnione
- **gwiazdą pomarańczową**: Sępólno Krajeńskie (m-w), Świecie (m-w) i Tuchola (m-w).

4. WSPARCIE INSTYTUCJONALNE INWESTORA I PRZEDSIĘBIORCY W WOJEWÓDZTWIE

Rozwój instytucji otoczenia biznesu w regionie stanowi ważny czynnik jego atrakcyjności inwestycyjnej. Szczególnie istotną rolę odgrywają instytucje wspierające przedsiębiorczość, rozwiązania proinwestycyjne, komercjalizację badań naukowych i innowacyjność przedsiębiorstw.

4.1. INSTYTUCJE OTOCZENIA BIZNESU

Wśród instytucji okołobiznesowych w województwie (z wyłączeniem instytucji naukowo-badawczych), które mają wpływ na rozwój gospodarczy regionu znajdują się m.in. izby gospodarcze, stowarzyszenia, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, centra transferu technologii, ośrodki doradztwa, instytucje finansowe oraz agencje rozwoju.

Dla inwestorów szczególnie ważnym wsparciem jest system regionalnych Centrów Obsługi Inwestora stworzony przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. w porozumieniu z marszałkami województw dla zapewnienia inwestorom kompleksowej obsługi na poziomie każdego województwa.

W województwie kujawsko-pomorskim jest to:

Centrum Obsługi Inwestora działające w strukturze
Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego
www.coi.kujawsko-pomorskie.pl

Kujawsko-pomorskie Centrum Obsługi Inwestora jako Partner PAIiIZ to: „one stop shop”, źródło potrzebnych inwestorowi informacji regionalnych, przepisów i aktów prawnych, ofert inwestycyjnych oraz aktualnych danych o gospodarce regionu, jednostka której pracownicy posiadają odpowiednie kwalifikacje do obsługi inwestorów. Personel COI działa według standardów określonych przez Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A., został przeszkolony w Agencji i ma zapewnioną stałą pomoc merytoryczną jej pracowników.

Bardzo istotnym narzędziem wspomagającym inwestorów są Specjalne Strefy Ekonomiczne, których zasady działania oraz efekty zostały opisane w dalszej części raportu.

Poniżej prezentujemy szereg wybranych instytucji okołobiznesowych w województwie kujawsko-pomorskim, które pracują na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, poprzez wspieranie rozwoju nowoczesnych technologii i pobudzanie tworzenia powiązań kooperacyjnych oraz innych form współpracy. Są to:

Izba Przemysłowo-Handlowa Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Bydgoszczy
(www.iph.bydgoszcz.pl)

Izba oferuje pomoc firmom członkowskim w znalezieniu partnerów handlowych (bazy danych krajowych oraz zagranicznych ofert producentów, handlowców i usługodawców), bezpłatne doradztwo prawne, usługi wywiadowni gospodarczej, usługi promocyjne (m.in. wydawanie katalogów prezentujących firmy), a także usługi szkoleniowe. IPH posiada partnerów na wszystkich kontynentach, co ułatwia przepływ informacji gospodarczych i ofert handlowych. Izba organizuje misje gospodarcze, których celem jest poszerzenie rynków zbytu przedsiębiorstw członkowskich oraz nawiązanie stosunków kooperacyjnych z partnerami z zagranicy.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Toruniu (*www.iph.torun.pl*)

Izba jest organizacją samorządu gospodarczego, zrzeszającą przedsiębiorstwa z Torunia i województwa kujawsko-pomorskiego. Celem działania IPH jest reprezentowanie opinii środowiska gospodarczego wobec władz samorządu terytorialnego oraz rozwój gospodarczy regionu i podniesienie jego atrakcyjności dla biznesu i społeczności lokalnej. Wśród najważniejszych zadań Izby wymienić można m.in.: promocję firm członkowskich IPH oraz walorów gospodarczych i turystycznych regionu w kraju i zagranicą, wzmocnienie lobbingu, pozyskiwanie dotacji z Unii Europejskiej. Izba oferuje swoim członkom usługi szkoleniowe oraz doradztwo ekonomiczne, prawne i organizacyjne w ramach projektów dofinansowanych z funduszy UE.

Business Centre Club - Łoża Bydgoska. Business Centre Club - Łoża Toruńska
(www.bcc.org.pl)

BCC jest organizacją przedsiębiorców i indywidualnych pracodawców. Business Centre Club prowadzi aktywny lobbing gospodarczy na rzecz rozwoju gospodarki wolnorynkowej, tworzenia prawa, obrony interesów polskich przedsiębiorców. BCC reprezentuje interesy pracodawców poprzez uczestnictwo w różnorodnych gremiach, m.in. w Trójstronnej Komisji

ds. Społeczno-Gospodarczych, Wojewódzkich Komisjach Dialogu Społecznego, wojewódzkich i powiatowych Radach Zatrudnienia, Radzie Ochrony Pracy, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Socjalnych, Naczelnej Radzie Zatrudnienia. BCC jest inicjatorem Forum Dialogu (płaszczyzny komunikowania się różnych grup społecznych) oraz propagatorem idei społecznej odpowiedzialności firm.

Bydgoski Park Przemysłowo-Technologiczny (www.bppt.pl)

BPPT jest zlokalizowany w południowo-wschodniej części Bydgoszczy na terenach poprzemysłowych i zajmuje obszar blisko 286 ha. Teren ten został objęty w całości Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego (z przeznaczeniem na działalność usługowo-produkcyjną, składowanie i magazynowanie). Część obszaru BPPT, o powierzchni około 46 ha, włączono do Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. BPPT oferuje m.in.: tereny inwestycyjne uzbrojone w nowoczesną infrastrukturę z przeznaczeniem na sprzedaż oraz pod dzierżawę (ponad 60 ha wolnych terenów), wybór lokalizacji i podział działki zgodnie z wymaganiami inwestora, bezpośrednie połączenie z drogą krajową nr 10, tereny w pobliżu lotniska i portu żeglugi śródlądowej, bezpośredni dostęp do towarowego transportu kolejowego, wsparcie w sprawnej realizacji procedur administracyjnych, dostęp do metropolitalnego rynku pracy.

Toruński Park Technologiczny (www.technopark.org.pl)

Oferta TPT obejmuje m.in. możliwość wynajęcia powierzchni biurowych i sal szkoleniowych, a także dzierżawy lub kupna działek inwestycyjnych. Grunty te są wyposażone w kompleksową infrastrukturę drogową i techniczną, a teren jest objęty aktualnym planem zagospodarowania przestrzennego i posiada uregulowany stan prawny. Inwestorzy mogą również liczyć na wsparcie w zakresie ułatwienia dostępu do źródeł finansowania i specjalistycznego know-how, a także do zaplecza technicznego Parku. W 2013 roku w TPT powstało Exea Data Center - nowoczesne centrum przetwarzania danych, które zostało zaprojektowane z myślą o rozwiązaniach Cloud Computing. Park oferuje wsparcie dla innowacyjnych projektów, usługi szkoleniowe i doradcze. Środowisko Parku aktywizuje przedsiębiorców na polu współpracy handlowej i technologicznej poprzez organizację międzynarodowych spotkań biznesowych firm w ramach giełd kooperacyjnych i misji handlowych.

4.2. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREFY EKONOMICZNYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM

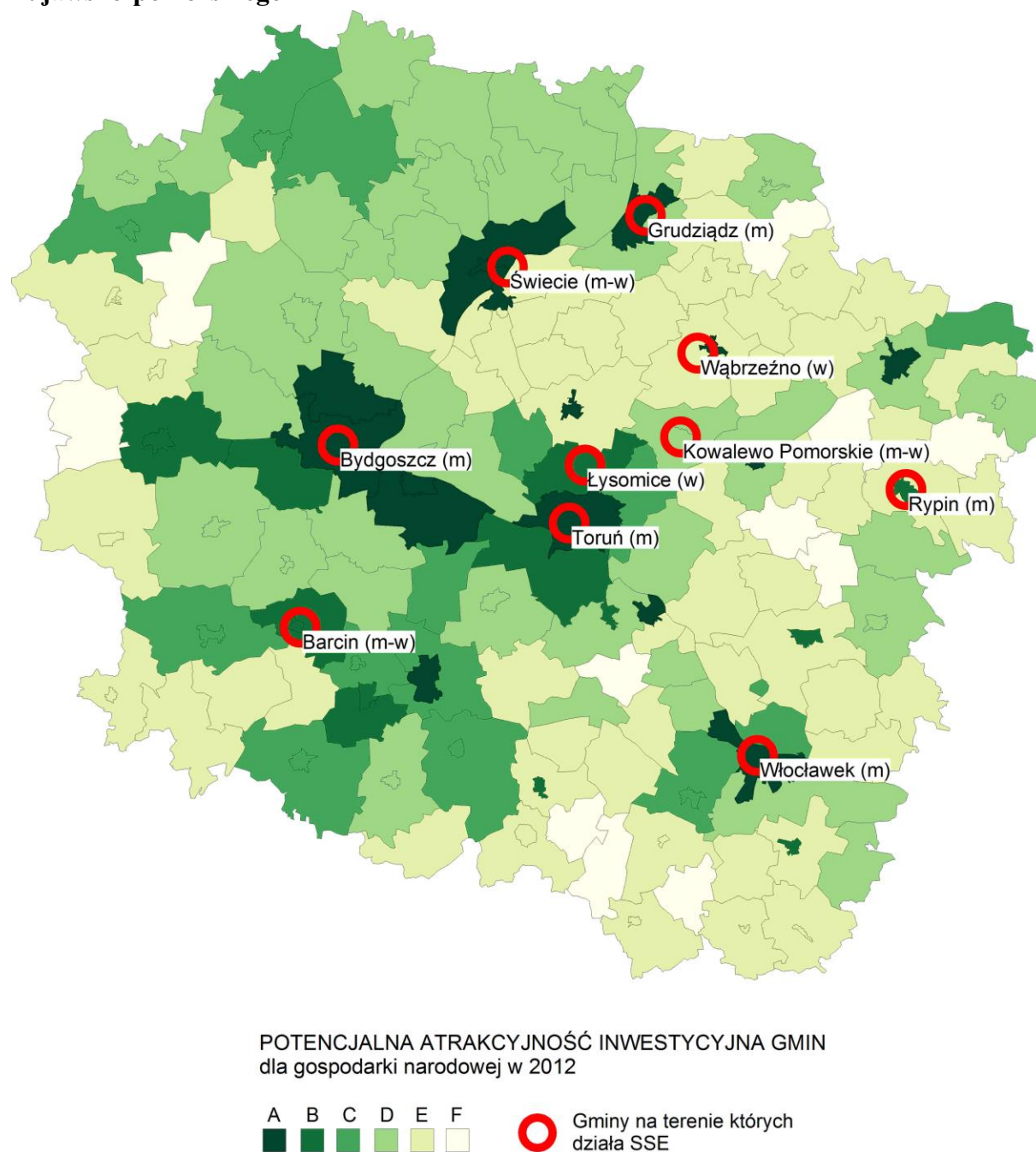
Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Do końca 2013 r. strefa swoim zasięgiem obejmowała nieruchomości położone na terenie 5 miast i 5 gmin (zob. rys. 5).

Nieruchomości te zaliczono do Pomorskiej SSE dopiero od 2006 r. Do końca 2013 r. przedsiębiorstwa strefowe działające w gminach kujawsko-pomorskich poniosły nakłady

inwestycyjne na łączną kwotę 2,8 mld zł, co stanowi 3% wszystkich nakładów inwestycyjnych poniesionych w SSE w Polsce. W tym samym okresie przedsiębiorstwa strefowe utworzyły 1,9 tys. nowych miejsc pracy w regionie, co stanowi 1% wszystkich nowych miejsc pracy utworzonych w strefach (tab. 4 w Aneksie).

Rys. 5. Rozmieszczenie specjalnych stref ekonomicznych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Najlepsze efekty osiągnęła podstrefa Świecie, gdzie działalność prowadzą: MONDI ŚWIECIE S.A. oraz MONDI CORRUGATED ŚWIECIE Sp. z o.o. - firmy branży

papierniczej. Obydwie lokalizacje mają silne tradycje przemysłowe w powyższych branżach. Funkcjonalnie stref wzmocniło rolę tych ośrodków na regionalnej mapie inwestycji.

Druga pod względem zagospodarowania jest podstrefa Łysomice, gdzie ulokował się kapitał japoński inwestujący w przemysł elektroniczny. W podstrefie Łysomice zainwestowali: SHARP MANUFACTURING POLAND Sp. z o.o., ORION ELECTRIC (POLAND) sp. z o.o., POLAND TOKAI OKAYA MANUFACTURING Sp. z o.o., SOHBI CRAFT Poland Sp. z o.o., SUMIKA ELECTRONIC MATERIALS Poland Sp. z o.o., KIMOTO Poland Sp. z o.o., TENSHO Poland Sp. z o.o., U-TEC Poland Sp. z o.o., Yusen Logistics (Polska) Sp. z o.o. (dawniej NYK Logistics Polska sp. z o.o.), Nissin Logistics Poland Sp. z o.o., NIPPON EXPRESS GmbH Sp. z o.o., APATOR S.A., MANUFACTURING sp. z o.o. Na ponad 179 ha, jakie zajmuje PSSE, w Łysomicach doszło do powstania kompleksu japońskich przedsiębiorstw elektronicznych. Zyskał on miano Crystal Park, który pełni funkcję klastra w branży elektronicznej.

W kolejnych strefach napływ inwestycji był zdecydowanie niższy. W Grudziądzu zainwestował Schumacher Packaging Zakład Grudziądz Sp. z o.o. (dawniej POLPAK PAPIER sp. z o.o.), WTECH sp. z o.o., w Kowalewie Pomorskim Plastica Sp. z o.o., a w Barcinie Lafarge Cement S.A., Mapei Polska Sp. z o.o. W Bydgoszczy: Airon Investment Anna Niemczewska, Baumat Sp. z o.o. i METALBARK PPU Zbigniew Barłóg.

Zgodnie z planem rozwoju PSSE na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zakłada się pozyskiwanie inwestorów z:

- sektora nowoczesnych usług,
- branży maszynowej,
- branży elektronicznej,
- przetwórstwa spożywczego,
- branż gwarantujących tworzenie miejsc pracy w dziedzinach, w których województwo dysponuje dużym potencjałem kadrowym.

4.3. GMINA NA 5!

Studenckie Koło Naukowe Przedsiębiorczości i Analiz Regionalnych, działające przy Instytucie Przedsiębiorstwa Szkoły Głównej Handlowej po raz kolejny opublikowało wyniki raportu z badania jakości obsługi potencjalnych inwestorów przez urzędy gmin. Przedmiotem badań jakościowych nad atrakcyjnością inwestycyjną jest ocena stron internetowych oraz kontaktu elektronicznego w wersji polsko - i anglojęzycznej z urzędami gmin, przy wykorzystaniu metody tajemniczego klienta (ang. *mystery client*). Ocenę poziomu obsługi inwestora przy wykorzystaniu elektronicznych narzędzi komunikacji stanowi suma badanych elementów. Wyróżniające się jednostki samorządu terytorialnego otrzymują tytuł Gmina na 5!. W tegorocznej edycji na potrzeby rankingu ocenie poddano wszystkie gminy klasy A i B wg rankingu PAI 2012.

W efekcie przeprowadzonej oceny tytułem „Gminy na 5!” wyróżniono 59 gmin, z czego 3 z terenu województwa kujawsko-pomorskiego: Toruń (m), Bydgoszcz (m), Włocławek (m). Nagrodzone gminy województwa kujawsko-pomorskiego oferują kompleksową obsługę potencjalnego inwestora przy wykorzystaniu elektronicznych narzędzi komunikacji. Każda z gmin posiada rozbudowaną stronę internetową zawierającą między innymi opis wolnych

terenów inwestycyjnych. Ponadto żadna z wysłanych wiadomości zarówno w języku polskim jak i angielskim nie pozostała bez odpowiedzi. Za wzorcowe można uznać odpowiedzi pochodzące z Torunia w języku polskim oraz z Bydgoszczy w języku angielskim. Należy również zwrócić uwagę, że zarówno Bydgoszcz jak i Włocławek zachowały tytuł „Gmina na 5!” z poprzedniego badania.

ANEKS

Tabela 1. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA WOJEWÓDZTW DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Województwo	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel	Hotele i restauracje	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Województwa						
DOLNOŚLĄSKIE	0,39	A	A	A	B	A
KUJAWSKO-POMORSKIE	0,29	C	C	E	D	D
LUBELSKIE	0,17	F	F	F	F	F
LUBUSKIE	0,23	E	E	D	C	D
ŁÓDZKIE	0,29	C	C	D	E	D
MAŁOPOLSKIE	0,32	C	C	B	B	C
MAZOWIECKIE	0,4	A	A	A	A	A
OPOLSKIE	0,22	E	E	D	E	D
PODKARPACKIE	0,23	E	E	E	E	D
PODLASKIE	0,2	F	F	F	E	E
POMORSKIE	0,34	B	C	B	A	B
ŚLĄSKIE	0,41	A	A	B	C	A
ŚWIĘTOKRZYSKIE	0,16	F	F	F	F	F
WARMIŃSKO-MAZURSKIE	0,24	E	E	C	C	E
WIELKOPOLSKIE	0,31	C	C	C	D	B
ZACHODNIOPOMORSKIE	0,34	B	B	B	A	B

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej

Tabela 2. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Powiat	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel	Hotele i restauracje	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Powiaty						
Toruń	0,365	A	A	A	A	A
Włocławek	0,338	A	A	A	B	A
Bydgoszcz	0,319	A	A	A	C	A
Grudziądz	0,317	A	B	A	C	A
bydgoski	0,262	C	C	C	C	C

Źródło: Opracowanie na podstawie wyników badań statutowych Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie, pod kierunkiem H. Godlewskiej – Majkowskiej

Tabela 3. POTENCJALNA ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA GMIN WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W DLA GOSPODARKI NARODOWEJ ORAZ WYBRANYCH SEKCJI

Powiat	PAII_GN	PAII_GN	PAII_C	PAII_G	PAII_I	PAII_M
	Gospodarka narodowa	Gospodarka narodowa	Przemysł	Handel	Hotele i restauracje	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
Gminy miejskie						
Toruń (m)	0,275	A	A	A	A	A
Inowrocław (m)	0,271	A	A	A	C	A
Włocławek (m)	0,259	A	A	A	B	A
Bydgoszcz (m)	0,257	A	A	A	B	A
Grudziądz (m)	0,255	A	A	A	C	A
Chelmża (m)	0,254	A	A	A	D	A
Chelmno (m)	0,250	A	A	A	A	A
Wąbrzeźno (m)	0,247	A	A	A	C	A
Ciechocinek (m)	0,244	A	A	A	A	A
Golub-Dobrzyń (m)	0,241	A	A	A	B	A
Brodnica (m)	0,231	A	A	A	C	A
Kowal (m)	0,215	B	A	B	D	A
Radziejów (m)	0,214	B	B	B	E	B
Rypin (m)	0,213	B	B	B	D	A
Aleksandrów Kujawski (m)	0,212	B	B	B	D	A
Lipno (m)	0,201	B	B	C	D	B
Gminy wiejskie						
Osielsko (w)	0,237	A	A	A	A	A
Białe Błota (w)	0,209	B	B	C	A	B
Łysomice (w)	0,206	B	B	C	B	C
Wielka Nieszawka (w)	0,205	B	B	C	A	B
Fabianki (w)	0,194	C	C	D	D	C
Lubicz (w)	0,192	C	C	C	D	C
Cekcyn (w)	0,192	C	C	C	C	C
Łubianka (w)	0,190	C	C	C	D	D
Inowrocław (w)	0,183	C	C	D	D	D
Rojewo (w)	0,183	C	C	E	E	D
Brzozie (w)	0,182	C	D	C	B	E
Gminy miejsko-wiejskie						
Solec Kujawski (m-w)	0,247	A	A	A	A	A
Świecie (m-w)	0,223	A	A	B	B	A
Janikowo (m-w)	0,212	B	B	B	D	B
Barcin (m-w)	0,211	B	B	B	D	B

Nakło nad Notecią (m-w)	0,202	B	C	C	D	B
Tuchola (m-w)	0,196	C	C	C	C	B
Mogilno (m-w)	0,193	C	C	D	E	C
Żnin (m-w)	0,191	C	C	C	D	C
Kruszwica (m-w)	0,191	C	C	C	E	C
Sępólno Krajeńskie (m-w)	0,191	C	C	C	C	C
Pakość (m-w)	0,189	C	C	C	D	C
Brześć Kujawski (m-w)	0,184	C	C	D	E	C

(m) – gmina miejska, (w) – gmina wiejska, (m-w) – gmina miejsko-wiejska

Źródło: jak do Tab. 1.

Uwaga: wszystkie wskaźniki w raporcie zostały policzone w oparciu o najbardziej aktualne dane z Banku Danych Lokalnych (2014).

Tabela 4. EFEKTY FUNKCJONOWANIA SPECJALNYCH STREF EKONOMICZNYCH NA KONIEC 2013 R.

Nazwa SSE	Powiat, gmina	Skumulowane nakłady inwestycyjne na koniec 2013 r. w mln zł	Liczba nowych miejsc pracy na koniec 2013 r.	Sektory wiodące (co najmniej 20% udziału w nowych inwestycjach)
Pomorska	Powiat świecki (m-w) Świecie	1 322,47	189	papier i wyroby z papieru
Pomorska	Powiat żniński (m-w) Barcin	285,57	122	wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych
Pomorska	Powiat m. Bydgoszcz (m) Bydgoszcz	191,25	80	papier i wyroby z papieru, wyroby metalowe gotowe, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Pomorska	Powiat golubsko-dobrzyński (m-w) Kowalewo Pomorskie	327,14	878	papier i wyroby z papieru, wyroby z gumy i tworzyw sztucznych
Pomorska	Powiat rypiński (m) Rypin	2,19	0	artykuły spożywcze
Pomorska	Powiat toruński (w) Łysomice	504,15	543	wyroby z gumy i tworzyw sztucznych, metale, komputery, wyroby elektroniczne i optyczne
Pomorska	Powiat wąbrzeski (w) Wąbrzeźno	0,41	0	maszyny i urządzenia, gdzie indziej niesklasyfikowane
Pomorska	Powiat m. Grudziądz (m) Grudziądz	123,38	123	papier i wyroby z papieru
Pomorska	Powiat m. Toruń (m) Toruń	0,00		brak branży wiodącej
Pomorska	Powiat m. Włocławek (m) Włocławek	52,40	10	chemikalia i wyroby chemiczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Gospodarki.

Oznaczenia: (m) - miasto, (m-w) gmina miejsko-wiejska, (w) gmina wiejska

Tłumaczenie oraz redakcja raportu: Magdalena Senderowska, Paulina Mechło